

E.M. Dolne

BESCHRIJVING:

Schootsenhoek 6 Castelré, gemeente Baarle-Nassau

Kadasternummer: Sectie A, nummer 1244, voorheen Sectie A, nummer 1861

Typering: Heden woonhuis met kantoor, voorheen café, winkel, maalterij, eier- en fruitveiling, bewerkingsplaats van leer en telefooncentrale.

Bouwgeschiedenis:

Het huidige object dateert van 1952.

Voorgeschiedenis: Op de locatie wordt in 1907 een café gebouwd. Het object wordt gebouwd in opdracht van de familie J. Snoeys uit Castelré. Door de tijd heen komen er bij het café voor de "enclave" Castelré een aantal functies bij waarbij het object diverse keren wordt uitgebreid. Zo komt er naast het café een maalterij (N.W.-hoek object), en ook een eier- en fruitveiling (middenruimte). Aan de straatzijde komt een winkel voor zuivelproducten en groenten, maar ook verf en behang, etc.. Op de bovenverdieping van het object wordt vanaf 1926 door een aantal dames voor de Leerfabriek De Jong uit Rijen lederproducten gemaakt en/of bewerkt. Tenslotte komt er voor de bewoners van het dorp en de cafégangers midden in het object een PTT telefooncentrale. 1952. Het object bestaat uit een conglomeraat van zes of zeven verschillende delen met het café als hoofdobject. Ze zijn door de tijd aan het oorspronkelijke café als uitbreiding van het hoofdobject vastgebouwd. J. Snoeys (-Wouters) besluit het bestaande bouwwerk voor een groot gedeelte te slopen en te vervangen door een grote nieuwbouw. Architect is J. Backx uit Alphen. Opm. In een later stadium wordt het café uit het object verplaatst naar een grote bakstenen, deels houten, nieuwbouwloods ten zuiden van het huidige object. Dit object is heden nog aanwezig. 2005-2006. Alle activiteiten die in het object plaatsvonden zijn gestaakt. Het object gaat over in handen van de heer P.A. Timmerman. Het object wordt verbouwd in eigen beheer. De heer Timmerman past woningsplitsing toe. In het object komen twee gescheiden woningen en op de locatie van de oude winkel een kantoorruimte. Bij de verbouwing wordt het interieur op diverse plaatsen grondig gewijzigd. In het exterieur worden in de zuidgevel de dubbele deuren van het café die voorheen in de middelste van de drie segmentbogen waren ondergebracht, verplaatst naar de linkerzijde. In de achtergevel worden twee vensterpartijen verkort t.b.v. het aanbrengen van een keuken in het interieur. Tenslotte wordt in de achtergevel een toiletblok verwijderd waardoor een inpandig terras is ontstaan en wordt op de verdieping het terras doorgetrokken over de gehele lengte van de tussenbouw tot aan een nieuw gebouwde brandtrap.

Karakterisering:

Het object staat geheel vrij met de lange zijde langs de straat. Het object telt deels twee (voormalig café, heden woonhuis), deels een bouwlaag (voormalige woning/winkel/maalterij, etc., heden woonhuis en kantoorruimte). Het voormalig café, heden woonhuis vormt met zijn twee bouwlagen het hoofdlichaam van het object, heeft een zolderverdieping onder een zadeldak belegd met donkergrijze Meuldenpannen. Het overige gedeelte heeft een zolderverdieping onder gedeeld zadelen afgeplat schilddak en is idem belegd met donkergrijze pannen. Gevels: Opgetrokken van machinale rode baksteen. Toepassing van donkerrode machinale baksteen in gevelplinten rondom object en toepassing gegoten beton in hoekblokken en sluitsteenmotieven

van gegoten beton.

Metselwerk: Kruisverband met ondiepe voeg.

Plattegrond: Onregelmatige rechthoek.

Stijl: Traditioneel Delftse School.

Beschrijving exterieur:

Frontgevel (oostgevel): A-symmetrisch. Links frontgevel hoofdlichaam object over drie vensterassen. Op begane grond Ingangspartij in middelste vensteras in ondiepe portiek. Deurpoort omlijst met geprofileerde rand van gegoten beton. Hardstenen dorpel, geklampte houten deur met verticale spion en deurpoort getoogd. Boven deurpartij ijzeren buitenlamp. Links en rechts van ingangspartij grote vensterpartijen met bovenlichten. Houten kozijnen met zes panelen glas en bovenlichten voorzien van drie panelen glas. Kozijnen staan op ondermuur versierd met bruggettetegels in vorm staande ruit. Gestoken vensterbanken van bruine geglazuurde tegels en vensterpoorten afgesloten met segmentbogen van rode baksteen in strekverband voorzien van hoekblokken en sluitsteenmotieven van gegoten beton.

Op verdieping drie idem staande vensters met houten kozijnen waarin vier panelen glas (ramen vernieuwd heden kunststof. Zie: Opm.) Vensterpoorten recht afgesloten met rode baksteen in strekverband. Boven de drie vensters drie ontlastingsbogen in schoonmetselwerk. Vensters geschieden door muurdammen (twee-en-een half steens breed). Boven in topgevel klein staand venster voor verlichting zolder. Verwerking venstertje idem aan die op verdieping. Topgevel geheel van schoonmetselwerk en flanken afgesloten door dakpartij met houten overstek.

Links van frontgevel hoofdlichaam de frontgevel van het lage gedeelte (voormalige woonhuis, winkel, Eiermagazijn) Vensterpartij voormalig woongedeelte voorzien van driedelig houten kozijn. Drie stroken van drie vensters boven elkaar. Vensterpoort omrand door lijst van gegoten beton. Vensterbank van gestoken bruine geglazuurde tegels en vensterpoort recht afgesloten. Rechts ervan voormalige winkelpui. In midden deurpartij (nieuw) met zijlichten en bovenlicht. Links en rechts van deurpartij grote vensterpartijen met driedelige houten kozijnen. Winkelpui (deur- en vensters) recht afgesloten en geheel omrand door lijst van gegoten beton.

Gehele frontgevel staat op plint van donkerrode machinale baksteen. Gevel voormalig woon-winkelgedeelte afgesloten met fries van siermetselwerk in de vorm van Andreaskruisen in verdiepte gevelvelden. Ter hoogte van deurpartij voormalige winkel gevel door dakgoot getrokken en opgebouwd als stenen dakkapel met tuitvormig frontgeveltje. Flanken van dit geveltje afgedekt met donkerrode pannen. Dit gedeelte van object voorzien van houten lijstgoot.

Opm. De vensters op de eerste verdieping van het hoofdlichaam hebben heden kunststof kozijnen. En in frontgevel was oorspronkelijk rechts naast de winkelpui een grote getoogde poortpartij voorzien van dubbele houten geklampte deuren die toegang gaf tot de eierveiling. Deze is heden dicht gemetseld. In dakvlak heden vijf vensters.

Linker zijgevel (zuidgevel hoofdlichaam). Op de begane grond drie getoogde poorten idem aan die in frontgevel hoofdlichaam. Op de verdieping drie vensters eveneens idem aan die in de frontgevel.

Opm. De dubbele deurpartij van het voormalige café zat in de middelste getoogde poort. Heden zitten deze deuren in de linker poort. Links van deze drie poorten was voor heen in de gevel een klein staand venster te vinden. Dat is heden niet meer zo.

Rechter zijgevel (noordgevel) over slechts een bouwlaag. Hierin van links naar rechts: Twee gekoppelde vensters gescheiden door een steens muurdam, een grote doorgang met twee geklompde houten deuren en geheel rechts in deze gevel een staand venster idem aan twee links.

Vensters alle voorzien van houten kozijnen met vierpanelen glas. Gestoken vensterbanken van geglazuurde bruine tegels en alle vensterpoorten recht afgesloten met rode baksteen in strekverband. Houten roldeuren van oorspronkelijke maalderij heden niet meer in gebruik. (Hier in interieur nieuwe binnengevel) In iedere deur venster horizontale strook met 2x5 staande panelen glas. Houten lijstgoot.

Opm. In dakvlak heden drie vensters.

Achtergevel (westgevel). Van links naar rechts: Vensters en houten poortpartij voormalige maalderij, aansluitend drie staande vensters met tweedelige houten kozijnen, rechts daarvan op de plaats van de voormalige toiletten van het café een inpandig terras met venster en deurpartij (nieuw) en rechts daarvan de gevel van het hoofdlichaam met twee staande (verkorte) vensters op de begane grond, twee vensters op de verdieping en een klein staand venster in de topgevel. Alle vensters zijn idem verwerkt als die in de overige gevels van het object.

Het bouwgedeelte over een bouwlaag is hier voorzien van een dakterras met ijzeren balustrade die ter hoogte maalderij eindigt in ijzeren brandtrap (nieuw). Op de dakpartij zijn hier twee grote dakkapellen geplaatst met ieder een houten front met vierdelig houten kozijn. De dakkapellen zijn beide vlak afgedekt.

Opm. De houten deuren van de voormalige maalderij zijn bewaard gebleven maar wel gedeeld en in harmonicavorm (als buiten luiken) teruggebracht. In de dakpartij zijn aan deze zijde van het lage bouwgedeelte vijf liggende vensters aangebracht. Tenslotte dient een opmerking gemaakt te worden over de twee verkorte vensters in de achtergevel van het hoofdlichaam. Dit is gebeurd t.b.v. de aanleg van een keuken in het object.

Beschrijving interieur:

Een beschrijving van het interieur is niet van toepassing. Volstaan kan worden met enkele opmerkingen. Bij de huidige verbouwing is de plattegrond zowel als het gebruik van de vertrekken grondig gewijzigd t.o.v. 2005. In de voorkamer van het woongedeelte in het hoofdlichaam (voormalige caféruimte) zijn de oorspronkelijke glas-in-loodramen in Art-Décostijl van het glazeniersatelier Wuisman uit Breda bewaard gebleven of hersteld. In dit vertrek staat ook weer de bar die verplaatst was naar de nieuwgebouwde café/restaurantruimte ten zuiden van het object. Ook de cafédeur (oorspronkelijk buitendeur nu tocht/schut deur van een nieuw binnenportaal) met de gezandstraalde afbeelding van een zwaan en met de tekst: Het Zwaantje. Tenslotte kan worden opgemerkt dat in het object is op diverse plaatsen nog het oorspronkelijke gebint met telmerken te zien.

Motivering tot plaatsing:

A.1.a. Het object is een goed voorbeeld van de Traditioneel Delftse School en bevat alle kenmerken van deze bouwtrant.

A.1.b. Het object valt op door totale uitvoering in stijl.

A.2.a. Het object is nog redelijk gaaf qua stijl en detaillering in het exterieur.

A.4. Het object heeft esthetisch waarde op grond van vormgeving en detaillering.

A.6.a. Het object is een goed voorbeeld van de architect J. Backx jr. uit Alphen. A.6.b. Het object is van belang voor de architectuurgeschiedenis van Baarle-Nassau in het algemeen en van Castelré in het bijzonder.

B.3. Het object is van belang vanwege zijn ligging direct langs de straat. Het is door zijn vorm en omvang zeer beeldbepalend.

C.1. Aan het object zijn herinneringen verbonden in de meest brede zin van het woord.

C.3 Het object vertegenwoordigt een aspect van de sociale- en economische geschiedenis van Castelré

Opmerkingen en adviezen.

Inventarisator betreurt het dat de monumentencommissie pas zo laat bij de waardestelling van het object wordt betrokken. De verbouwing van het huis, met als doel te komen tot woningsplitsing (twee woningen en het aanleggen van een kantoorruimte), is nagenoeg gereed. Hierdoor zijn een aantal wijzigingen aan het pand aangebracht die niet verantwoord zijn en een aanwijzing tot cultuurhistorisch object in de weg staan c.q. belemmeren.

Allereerst is daar het verplaatsen op de begane grond in de zuidgevel van het hoofdlichaam van de dubbele deuren. Vervolgens zijn over de gehele eerste verdieping van het hoofdlichaam kunststofkozijnen aangebracht. In de achtergevel van het hoofdlichaam werden twee vensterpartijen verkort en aan de noordzijde van de frontgevel van het object werd een grote poortpartij met dubbele houten deuren dicht gemaakt. Van de grote cultuurhistorische waarde die het object had is met name in het interieur heden nagenoeg niets meer terug te vinden.

Inventarisator gaat uit van het plaatsen van het exterieur van het object. Maar dan moet naar zijn mening voldaan worden aan drie eisen, te weten:

1. dat de kunststof kozijnen worden vervangen door geschikte nieuwe vensters,
2. dat de houten deuren op de begane grond van het hoofdlichaam (zuidgevel) weer in de middelste deurpoort worden aangebracht en
3. Dat de grote poort in de frontgevel wordt hersteld.

Met die voorwaarden is in ieder geval de cultuurhistorische waarde van het exterieur hersteld en gewaarborgd.

Erik Maria Dolne,
kunsthistoricus,

Breda, 30 december 2009.